

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ปัจจุบันเกษตรกรบนพื้นที่สูงของประเทศไทยมีการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน โดยเลี้ยงเพื่อสร้างรายได้ บริโภค และใช้ในพิธีกรรมต่างๆ มูลนิธิโครงการหลวงจึงได้พัฒนางานปศุสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ นำไปปรับใช้สำหรับการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรให้ได้รับประโยชน์ทั้งในด้านการเลี้ยงเพื่อเป็นแหล่งโปรตีน และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรบนพื้นที่สูงต่อไป นอกจากนี้มูลนิธิโครงการหลวง โดยงานพัฒนาและส่งเสริมปศุสัตว์ได้สนับสนุนพันธุ์สัตว์ชนิดต่างๆ เช่น สุกร กระต่าย แพะ แกะ โค กระบือ และสัตว์ปีกสายพันธุ์ต่างๆ โดยเฉพาะไก่กระดูกดำที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรม ซึ่งมีราคาจำหน่ายสูงกว่าไก่ชนิดอื่นๆ ไปให้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ส่งเสริมของมูลนิธิโครงการหลวง ส่งผลให้มีการเลี้ยงไก่กระดูกดำอย่างแพร่หลาย ด้วยความดำที่เป็นอัตลักษณ์ของสายพันธุ์ และคุณสมบัติทางการแพทย์ของเนื้อไก่ชนิดนี้ ที่ผู้บริโภคมีความเชื่อว่า “การรับประทานเนื้อไก่กระดูกดำจะเป็นยาอายุวัฒนะ” จึงทำให้ไก่กระดูกดำจำหน่ายได้ราคาสูงกว่าไก่ทั่วไปประมาณ 2-3 เท่า กล่าวคือ ไก่กระดูกดำราคา 160-240 บาท/กก. ในขณะที่ไก่พื้นเมืองและไก่เนื้อตามท้องตลาดจำหน่ายที่ราคา 70-90 และ 50-60 บาท/กก. เท่านั้น เกษตรกรจึงนิยมเลี้ยงไก่กระดูกดำเพิ่มมากขึ้น

ปัจจุบัน มูลนิธิโครงการหลวงได้ผลิตลูกไก่กระดูกดำส่งให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงเลี้ยงจำนวนกว่า 15,500 ตัว เพิ่มจากปี 2558 ซึ่งผลิตได้เพียง 8,000 ตัว และคาดว่าปี 2560 เกษตรกรจะมีความต้องการลูกไก่ทั้งสิ้น 24,000 ตัว จะเห็นได้ว่า ความต้องการเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกรบนพื้นที่สูงมีอัตราการขยายตัวมากกว่าปี 2558 ถึงสามเท่า แต่เนื่องจากผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับไก่กระดูกดำทั้งเรื่องลักษณะเด่นประจำสายพันธุ์ที่เป็นจุดขายของไก่ชนิดนี้ และสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยง ทำให้ไม่สามารถผลิตไก่กระดูกดำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไก่กระดูกดำให้มีลักษณะดี ถูกต้องตามสายพันธุ์ และตรงตามความต้องการของตลาดให้มากที่สุด โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นมา (สุชน และคณะ, 2558) อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ลูกไก่ที่มีประสิทธิภาพการผลิตที่ดีและตรงตามสายพันธุ์แล้ว มีความจำเป็นต้องศึกษาหาระดับโภชนาที่เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุ โดยเฉพาะเมื่อนำไปเลี้ยงบนพื้นที่สูง ซึ่งยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดรายงานไว้ ยกเว้นที่งานวิจัยของสุชนและคณะ (2558) ที่ได้ศึกษาการใช้วัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยใช้ผักหรือพืชหมักร่วมกับอาหารสำเร็จรูปเลี้ยงไก่กระดูกดำในช่วงอายุ 1-13 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า ให้อัตราแลกน้ำหนักและคุณภาพซากไม่แตกต่างจากกลุ่มที่กินอาหารสำเร็จรูปอย่างเดียว แต่มีสัดส่วนของอวัยวะภายในรวม ตับ กิ่ง และไขมันในช่องท้องมากกว่ากลุ่มที่กินอาหารสำเร็จรูปอย่างเดียว การให้ผักหรือพืชหมักร่วมกับอาหารสำเร็จรูปมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าการกินอาหารสำเร็จรูปอย่างเดียว ซึ่งผลดังกล่าวได้นำไปขยายผลให้เกษตรกรใช้แล้ว ต่อมาสุชนและคณะ (2559) ได้ศึกษาหาสูตรอาหารที่มีโภชนา (โปรตีนและพลังงาน)

เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของไก่กระดูกดำทุกระยะการเจริญเติบโต เพื่อให้ได้สูตรอาหารที่มีประสิทธิภาพดีและมีต้นทุนต่ำ โดยในเบื้องต้นสามารถแนะนำได้ว่า ในช่วงไก่อายุ 1-5 สัปดาห์ ควรให้ 21% CP, 2.9 kcal ME/g ส่วนช่วงอายุ 6-10 และ 11-16 สัปดาห์ ควรให้อาหารที่มี 19% CP, 2.9 kcal ME/g และ 17% CP, 2.9 kcal ME/g ตามลำดับ ซึ่งเป็นสูตรที่มีประสิทธิภาพดีกว่ากลุ่มอื่น นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้ศึกษาระบบการผลิตสัตว์ปีกที่ตีบนพื้นที่สูงสำหรับไก่กระดูกดำด้วย เพื่อพัฒนาระบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานการผลิตสัตว์ที่เป็นสากลทั่วไป ซึ่งสามารถยอมรับได้ทั้งผู้บริโภค ผู้เลี้ยง รวมถึงหน่วยงานของรัฐฯ ที่จะให้การรับรองต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิจัยและพัฒนาสูตรอาหารที่มีโภชนาที่เหมาะสมกับไก่กระดูกดำทุกระยะและใช้อาหารที่มีส่วนประกอบของวัสดุในท้องถิ่นร่วมในสูตร
2. เพื่อทดสอบระบบการเลี้ยงไก่กระดูกดำที่ตีบนพื้นที่สูง (RPF GAP: Black bone chicken Highland Farm)

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1. การวิจัยและพัฒนาสูตรอาหารที่มีเหมาะสมต่อสมรรถภาพการผลิตของไก่กระดูกดำตลอดช่วงอายุ
2. การทดสอบระบบการเลี้ยงไก่กระดูกดำที่ตีบนพื้นที่สูง (RPF GAP: Black bone chicken Highland Farm) ที่มีพื้นที่แตกต่างกัน 3 ระดับความสูง
3. การวิจัยการใช้อาหารควบคุมร่วมกับเข้าโพดหมักที่มีผลต่อสมรรถภาพการผลิต และราคาต้นทุนค่าอาหารของไก่กระดูกดำ